

ЗАКОН

О АЗИЛУ

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом прописују се начела, услови и поступак за добијање и престанак азила као и положај, права и обавезе лица која траже азил и лица којима је признато право азила у Републици Србији.

Значење израза

Члан 2.

Основни појмови коришћени у овом закону имају следеће значење:

Азил је право на боравак и заштиту које има странац коме је на основу одлуке надлежног органа који је одлучивао о његовом захтеву за азил у Републици Србији одобрено уточиште или други облик заштите предвиђен овим законом;

Поступак азила је поступак, уређен овим законом, за стицање и престанак права на азил и других права лица која траже азил;

Странац је свако лице које није држављанин Републике Србије, било да је страни држављанин или лице без држављанства;

Држава порекла је држава чије држављанство има странац или држава у којој је лице без држављанства имало стални боравак, а уколико странац има више од једног држављанства, држава порекла је свака држава чије држављанство има странац;

Лице које тражи азил је странац који поднесе захтев за азил на територији Републике Србије о чијем захтеву није донета коначна одлука;

Избеглица је лице које се, због оправданог страха од прогона због своје расе, пола, језика, вероисповести, националне припадности или припадности некој групи или због својих политичких уверења, не налази у држави свог порекла и није у могућности или због тог страха не жели да се стави под заштиту те државе, као и лице без држављанства које се налази изван државе свог претходног сталног боравка и које не може или због тог страха не жели да се врати у ту државу;

Уточиште је право на боравак и заштиту која се даје избеглици на територији Републике Србије за кога надлежни орган утврди да је његово страховање од прогона у држави порекла основано;

Субсидијарна заштита је облик заштите који Република Србија одобрава странцу, који би у случају повратка у државу порекла био изложен мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању, или би његов живот, безбедност или слобода били угрожени насиљем општих размера које је изазвано спољном агресијом или унутрашњим оружаним сукобима или масовним кршењем људских права;

УНХЦР је канцеларија Високог Комесаријата Уједињених нација за избеглице;

Сигурна држава порекла је држава са листе коју утврђује Влада, чији је држављанин лице које тражи азил, а ако се ради о лицу без држављанства, држава у којој је то лице имало претходно стално боравиште, која је ратификовала и примењује међународне споразуме о људским правима и основним слободама, у којој не постоји опасност од прогањања из било ког разлога који представља основ за признавање права на уточиште или доделу субвенционих заштите, чији држављани не напуштају своју државу из тих разлога и која дозвољава међународним телима увид у поштовање људских права;

Сигурна трећа држава је држава са листе коју утврђује Влада, која се придржава међународних начела о заштити избеглица садржаних у Конвенцији о статусу избеглица из 1951. године и Протоколу о статусу избеглица из 1967. године (у даљем тексту: Женевска конвенција и Протокол), у којој је тражилац азила боравио или кроз коју је пролазио, непосредно пре доласка на територију Републике Србије и у којој је имао могућност подношења захтева за азил, у којој не би био изложен прогону, мучењу, нељудском или понижавајућем поступку или враћању у државу у којој би његов живот, безбедност или слобода били угрожени;

Члан породице је малолетно дете, усвојеник, односно пасторак који нису у браку, супружник ако је брак закључен пре доласка у Републику Србију, као и родитељ и усвојитељ који су по закону дужни да га издржавају.

Својство члана породице може се изузетно признати и другим лицима при чему ће се посебно узети у обзир чињеница да су била издржавана од стране лица коме је одобрено уточиште или субвенционих заштита;

Малолетник без пратње је странац који није навршио осамнаест година живота и који приликом уласка у Републику Србију нема или је након уласка у њу, остао без пратње родитеља или старатеља.

Примена закона у поступку азила

Члан 3.

У погледу основних начела и услова за стицање и разлога за престанак права на азил, основних права и обавеза лица која траже азил, избеглица и лица којима је додељен други облик заштите предвиђен овим законом, као и поступка азила, примењују се одредбе овог закона.

На питања поступка азила која нису уређена овим законом примењују се прописи којима је уређен општи управни поступак.

На питања обима, садржине и врсте права и обавеза лица која траже азил, лица којима је одобрено уточиште, субвенционих заштита или привремена заштита, а која нису уређена овим законом, примењују се прописи којима је уређено кретање и боравак странаца.

Овај закон се не примењује на избеглице које су то својство стекле на основу Закона о избеглицама ("Службени гласник Републике Србије", бр. 18/92 и 45/2002).

Право на подношење захтева за азил

Члан 4.

Странац који се налази на територији Републике Србије има право да поднесе захтев за добијање азила у Републици Србији.

Уколико странац из става 1. овог члана, не испуњава услове за добијање права на уточиште, по службеној дужности ће се размотрити да ли постоје услови за одобравање субсидијарне заштите.

Сарадња са УНХЦР-ом

Члан 5.

Надлежни органи сарађују са УНХЦР-ом у спровођењу његових активности у складу са његовим мандатом.

II. ОСНОВНА НАЧЕЛА

Забрана протеривања или враћања

Члан 6.

Ниједно лице не сме бити протерано или враћено против његове воље на територију где би његов живот или слобода били угрожени због његове расе, пола, језика, вероисповести, националности, припадности одређеној друштвеној групи или политичких ставова.

Одредба става 1. овог члана неће се примењивати на лице за које се основано може сматрати да угрожава безбедност земље или које је правоснажном пресудом осуђено за тешко кривично дело, због чега представља опасност за јавни поредак.

Независно од одредби става 2. овог члана ниједно лице не сме бити протерано или против његове воље враћено на територију на којој постоји ризик да ће бити подвргнуто мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању.

Начело недискриминације

Члан 7.

У поступку одобравања азила у Републици Србији, забрањена је свака дискриминација по било ком основу, а нарочито по основу расе, боје, пола, националне припадности, друштвеног порекла или сличног статуса, рођења, вероисповести, политичког или другог убеђења, имовног стања, културе, језика, старости или интелектуалног, сензорног односно физичког инвалидитета.

Начело некажњавања за незаконит улазак или боравак

Члан 8.

Лице које тражи азил неће бити кажњено за незаконит улазак или боравак у Републици Србији, под условом да без одлагања поднесе захтев за добијање азила и да пружи ваљано образложење за свој незаконит улазак или боравак.

Начело јединства породице

Члан 9.

Надлежни органи ће предузети све расположиве мере ради одржања јединства породице у току поступка азила као и по добијању права на азил.

Лица којима је одобрен азил имају право на спајање породице, у складу са одредбама овог закона.

Начело информисања и правне помоћи

Члан 10.

Странац који је изразио намеру да тражи азил у Републици Србији има право да буде информисан о својим правима и обавезама током целог поступка азила.

Лице које тражи азил може да користи бесплатну правну помоћ и заступање од стране УНХЦР и невладиних организација чији су циљеви и деловање усмерени на пружање правне помоћи избеглицима.

Начело бесплатног превођења

Члан 11.

Лицу које тражи азил, а не разуме службени језик поступка, обезбедиће се бесплатне услуге превођења на језик државе порекла, односно на језик који разуме.

Тражилац азила може ангажовати преводиоца по свом избору и о свом трошку.

Обавеза пружања бесплатне услуге превођења из става 1. овог члана обухвата и коришћење гестовног језика и доступност материјала на Брајевом писму и другим приступачним форматима.

Начело слободног приступа УНХЦР-у

Члан 12.

Лице које тражи азил има право на контакт са овлашћеним службеницима УНХЦР-а у свим фазама поступка азила.

Начело личне доставе

Члан 13.

Сва писмена у поступку достављају се лично лицу које тражи азил или његовом правном заступнику. Писмено се сматра достављеним када га прими било које од наведених лица.

Начело родне равноправности

Члан 14.

Лицу које тражи азил обезбедиће се да буде саслушано од стране особе истог пола, односно преводилац или тумач истог пола, осим када то није

могуће или је скопчано са несразмерним тешкоћама за орган који води поступак азила.

Начело из става 1. овог члана увек се примењује приликом претресања, телесних прегледа и других радњи у поступку које подразумевају физички контакт са лицем које тражи азил.

Начело бриге о лицима са посебним потребама

Члан 15.

У поступку азила водиће се рачуна о специфичној ситуацији лица са посебним потребама која траже азил, као што су малолетници, лица потпуно или делимично лишена пословне способности, деца одвојена од родитеља или старатеља, особе са инвалидитетом, старе особе, труднице, самохрани родитељи са малолетном децом и лица која су била изложена мучењу, силовању или другим тешким облицима психолошког, физичког или сексуалног насиља.

Начело заступања малолетника без пратње и пословно неспособних лица

Члан 16.

Малолетнику без пратње, као и пословно неспособном лицу које нема законског заступника, орган старатељства ће, пре подношења захтева за азил, одредити старатеља, у складу са законом.

Саслушању малолетника без пратње, односно пословно неспособног лица из става 1. овог члана мора присуствовати старатељ.

Начело непосредности

Члан 17.

Сваки странац који је поднео захтев за азил има право да усмено и непосредно буде саслушан од стране овлашћеног службеника надлежне организационе јединице Министарства унутрашњих послова, о свим чињеницама релевантним за признавање права на уточиште или доделу субвенционих заштите.

Начело поверљивости

Члан 18.

Подаци о лицу које тражи азил, до којих се дође током поступка азила, представљају службену тајну и могу бити доступни само законом овлашћеним лицима.

Подаци из става 1. овог члана не смеју се открити држави порекла лица које тражи азил, осим ако га по окончању поступка и одбијању захтева за азил треба принудно вратити у земљу порекла. У том случају могу се дати следећи подаци:

- 1) идентификациони подаци;
- 2) подаци о члановима породице;
- 3) подаци о исправама које је издала земља порекла;
- 4) адреса пребивалишта;

- 5) отисци прстију и
- 6) фотографије.

III. НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Канцеларија за азил

Члан 19.

Поводом захтева за азил и престанка тог права, у првом степену поступак води и све одлуке доноси надлежна организациона јединица Министарства унутрашњих послова (у даљем тексту: Канцеларија за азил).

Овлашћени службеници који воде поступак азила у Канцеларији за азил посебно су оспособљени за вршење тих послова.

Министар унутрашњих послова (у даљем тексту: министар), својим актом ближе уређује услове и критеријуме за службенике који обављају послове у Канцеларији за азил.

Комисија за азил

Члан 20.

Комисија за азил одлучује у другом степену по жалбама на одлуке Канцеларије за азил, а чини је председник и осам чланова које именује Влада на период од четири године.

Средства за рад Комисије за азил обезбеђују се у буџету Републике Србије.

За председника и члана Комисије за азил може бити изабран држављанин Републике Србије, дипломирани правник, који има најмање пет година радног искуства у струци и познаје прописе из области људских права.

Влада својим актом утврђује висину накнаде за рад чланова Комисије за азил.

Комисија за азил је независна у свом раду и одлучује већином гласова од укупног броја чланова.

Административне послове за Комисију за азил обавља Министарство унутрашњих послова.

У року од 30 дана од дана именовања њених чланова, Комисија за азил доноси Пословник о раду. Пословником о раду ближе се уређује начин одлучивања Комисије за азил, заказивање седница и друга питања од значаја за рад Комисије за азил.

Центар за азил

Члан 21.

До доношења коначне одлуке о захтеву за азил, лицима која траже азил обезбеђује се смештај и основни животни услови у Центру за азил, који је у саставу Комесаријата за избеглице као посебне организације, у смислу Закона о државној управи и Закона о државним службеницима. Влада својим актом оснива један или више центара за азил.

Радам Центра за азил руководи државни службеник на положају који руководи Комесаријатом за избеглице, који својим актом уређује и унутрашњу организацију и систематизацију радних места у Центру за азил.

Државни службеник на положају који руководи Комесаријатом за избеглице доноси прописе о условима смештаја, кућном реду и обезбеђивању основних животних услова у Центру за азил.

Средства за рад Центра за азил обезбеђују се у буџету Републике Србије.

IV. ПОСТУПАК АЗИЛА

Намера да се тражи азил

Члан 22.

Приликом граничне контроле на уласку у Републику Србију, или унутар њене територије, странац може усменим или писменим путем да изрази намеру да тражи азил пред овлашћеним полицијским службеником Министарства унутрашњих послова.

Странац који је изразио намеру да тражи азил ће се евидентирати и упутити у Канцеларију за азил, односно у Центар за азил. Странац је дужан да се јави у року од 72 сата овлашћеном службенику Канцеларије за азил, односно Центра за азил.

Кад овлашћени полицијски службеник Министарства унутрашњих послова, у случају из става 1. овог члана, посумња да постоји неки од разлога за ограничење кретања из члана 51. овог закона, спровешће странца до Канцеларије за азил или Центра за азил.

Евидентирање

Члан 23.

Овлашћени полицијски службеник Министарства унутрашњих послова пред којим је странац изразио намеру да тражи азил извршиће његово евидентирање.

Евидентирање обухвата издавање прописане потврде која садржи личне податке које је странац дао о себи или се могу утврдити на основу расположивих исправа и докумената које има са собом.

Потврда из става 2. овог члана служи као доказ да је странац изразио намеру да тражи азил и да има право боравка у трајању 72 сата.

Овлашћени полицијски службеник има право претресања странца и његових ствари ради проналажења личних исправа и докумената потребних за издавање потврде из става 2. овог члана. Све пронађене исправе и документа евидентираће се у потврди.

Начин евидентирања странца који изразе намеру да траже азил ближе се уређује прописом министра.

Регистрација

Члан 24.

Овлашћени службеник Канцеларије за азил врши регистрацију странца и чланова његове породице.

Регистрација обухвата:

- 1) утврђивање идентитета,
- 2) фотографисање,
- 3) узимање отисака прстију и
- 4) привремено задржавање свих исправа и докумената који могу бити од значаја у поступку азила, о чему се странцу издаје потврда.

Странац који поседује пасош, личну карту или други идентификациони документ, дозволу боравка, визу, извод из матичне књиге рођених, путну карту, односно другу исправу или какво писмено од значаја за поступак добијања азила, дужан је да их приложи приликом регистрације или подношења захтева за азил, али најкасније до саслушања.

По извршеној регистрацији странцу се издаје лична карта за лица која траже азил.

Странцу који намерно омета, избегава или не пристане на регистрацију из става 1. овог члана није допуштено да поднесе захтев за азил.

Начин вршења регистрације из става 1. овог члана прописује министар.

Покретање поступка за давање азила

Члан 25.

Поступак за давање азила покреће се подношењем захтева за азил овлашћеном службенику Канцеларије за азил на прописаном обрасцу у року од 15 дана од дана регистрације, а у оправданим случајевима, на захтев странца, Канцеларија за азил овај рок може продужити.

Пре подношења захтева за азил странац ће се поучити о његовим правима и обавезама, а посебно о праву на боравак, бесплатног преводиоца, правну помоћ и право на приступ УНХЦР-у.

Неоправданим прекорачењем рока из става 1. овог члана, странац губи право на боравак у Републици Србији.

Садржину и изглед обрасца захтева за азил прописује министар.

Саслушање

Члан 26.

Овлашћени службеник Канцеларије за азил ће лице које тражи азил лично саслушати у најкраћем могућем року. Лице које тражи азил може бити саслушано више пута.

Саслушање може бити тонски снимљено, кад се о томе обавести лице које тражи азил.

Саслушању могу присуствовати правни заступник лица које тражи азил и представник УНХЦР-а, уколико се томе не противи лице које тражи азил.

Овлашћени службеник Канцеларије за азил ће током саслушања настојати да утврди све чињенице од значаја за одлучивање о захтеву за азил, а посебно:

- 1) идентитет лица које тражи азил;
- 2) разлоге на којима се заснива захтев за азил;

3) кретање лица које тражи азил након напуштања државе порекла и

4) да ли је лице које тражи азил већ тражило азил у некој другој држави.

Лице које тражи азил је дужно да у потпуности сарађује са Канцеларијом за азил и да тачно изнесе све чињенице које су од значаја за одлучивање.

Првостепена одлука Канцеларије за азил

Члан 27.

Након спроведеног поступка Канцеларија за азил доноси одлуку:

1) којом усваја захтев за азил и странцу признаје право на уточиште или додељује субсидијарну заштиту;

2) којом одбија захтев за азил и налаже странцу да, уколико нема други основ за боравак, у одређеном року напусти територију Републике Србије.

Одлука из става 1. овог члана односи се и на чланове породице избеглице који нису поднели захтев за азил.

У законом утврђеним случајевима Канцеларија за азил доноси одлуку да се поступак за давање азила обустави.

Усвајање захтева за азил

Члан 28.

Канцеларија за азил донеће решење којим се странцу признаје право на уточиште, односно додељује субсидијарна заштита, када утврди да лице које је поднело захтев за азил испуњава услове за стицање права на уточиште или доделу субсидијарне заштите, ако не постоје разлози за ускраћивање права на уточиште.

Одбијање захтева за азил

Члан 29.

Канцеларија за азил донеће решење којим се странцу одбија захтев за азил кад утврди да је тај захтев неоснован или да постоје законом прописани разлози за ускраћивање права на азил.

Решење из става 1. овог члана мора бити образложено.

Неоснован захтев за азил

Члан 30.

Захтев за азил је неоснован кад се утврди да лице које је поднело захтев не испуњава услове за признавање права на уточиште или доделу субсидијарне заштите, а нарочито:

1) кад је захтев за азил заснован на неистинитим разлозима, на лажним подацима, фалсификованим исправама или документима, осим ако за то изнесе оправдане разлоге;

2) ако су наводи из захтева за азил, који се односе на чињенице битне за одлуку о азилу, у супротности са наводима датим приликом

саслушања лица које тражи азил, или другим доказима изведеним током поступка (ако се, насупрот наводима из захтева, током поступка утврди да је захтев за азил поднет са циљем да се одложи депортација, да је лице које тражи азил дошло искључиво из економских разлога и сл.);

3) ако лице које тражи азил одбија да да изјаву о разлозима за тражење азила или је његова изјава нејасна или не садржи наводе који указују на прогањање.

Разлози за ускраћивање азила

Члан 31.

Право на азил неће се признати лицу за које постоје озбиљни разлози да се сматра:

1) да је починило злочин против мира, ратни злочин или злочин против човечности, у складу са одредбама садржаним у међународним конвенцијама донетим у циљу предупредивања таквих злочина;

2) да је починило тешко кривично дело које није политичког карактера, изван Републике Србије, пре него што је ушло на њену територију;

3) да је одговорно за дела супротна циљевима и принципима Уједињених нација.

Право на азил неће се признати лицу које ужива заштиту или помоћ неке од установа или агенција Уједињених нација, осим УНХЦР-а.

Право на азил неће се признати лицу коме надлежни органи Републике Србије признају иста права и обавезе као држављанима Републике Србије.

Подношење новог захтева за азил

Члан 32.

Странац чији је захтев за азил раније одбијен у Републици Србији може поднети нови захтев ако обезбеди доказе да су се околности релевантне за признавање права на уточиште или додељивање субвенционисане заштите у међувремену битно измениле. У противном захтев ће се одбацити.

Одбацавање захтева за азил

Члан 33.

Канцеларија за азил ће одбацити захтев за азил без испитивања да ли лице које тражи азил испуњава услове за признавање азила, ако утврди:

1) да је лице које тражи азил могло да добије ефикасну заштиту у другом делу државе порекла, осим ако се, с обзиром на све околности, не може очекивати да то учини;

2) да лице које тражи азил ужива заштиту или помоћ неког органа или тела Организације Уједињених нација, осим УНХЦР-а, или му је признат азил у другој држави;

3) да лице које тражи азил има држављанство треће државе;

4) да лице које тражи азил може да добије заштиту сигурне државе порекла, осим ако докаже да за њега није сигурна;

5) да је захтев за азил који је лице које тражи азил поднело некој другој држави која поштује Женевску конвенцију раније одбијен, а у

међувремену није дошло до промене околности на којима се захтев заснивао, или је раније поднео захтев за азил другој држави која поштује Женевску конвенцију;

6) да је лице које тражи азил дошло из сигурне треће државе, осим ако докаже да за њега није сигурна;

7) да је лице које тражи азил намерно уништило путну исправу, идентификациони документ или друго писмено које је могло бити од значаја за одлуку о азилу, осим ако наведе оправдане разлоге.

Пре доношења решења којим одбацује захтев за азил, Канцеларија за азил ће испитати странца на све околности које искључују разлоге за одбацивање захтева за азил из става 1. овог члана.

Обустава поступка и повраћај у пређашње стање

Члан 34.

Поступак за давање азила ће се обуставити по службеној дужности ако лице које тражи азил:

- 1) одустане од захтева за азил;
- 2) коме је прописно уручен позив, без оправданог разлога не приступи саслушању, или одбије да да исказ;
- 3) без оправданог разлога, не обавести Канцеларију за азил о промени адресе боравака у року од три дана од настале промене, или на други начин спречава уручење позива или других писмена;
- 4) напусти Републику Србију без одобрења Канцеларије за азил.

У одлуци о обустави поступка, Канцеларија за азил ће одредити рок у коме странац који нема други основ за боравак у Републици Србији мора да напусти њену територију, а ако то не учини биће принудно удаљен, у складу са законом којим је уређен боравак странаца.

Лице које тражи азил може у року од три дана од дана престанка разлога због којих је дошло до неодрживања позиву за саслушање или неблагоприятне пријаве промене адресе да поднесе предлог за повраћај у пређашње стање.

О предлогу за повраћај у пређашње стање одлуку доноси Канцеларија за азил.

Рок за жалбу

Члан 35.

Против првостепених одлука донетих у поступку азила, жалба се подноси у року од 15 дана од дана пријема првостепене одлуке.

V. ПРИВРЕМЕНА ЗАШТИТА

Привремена заштита

Члан 36.

У случају масовног доласка лица из државе у којој се њихов живот, безбедност или слобода угрожава насиљем општих размера, спољном агресијом, унутрашњим оружаним сукобима, масовним кршењем људских

права или другим околностима које озбиљно нарушавају јавни поредак, кад због масовног доласка не постоји могућност да се спроведе индивидуална процедура за добијање права на азил, пружиће се привремена заштита у складу са социјалним, економским и другим могућностима Републике Србије. О пружању привремене заштите одлучује Влада.

Привремена заштита може се доделити и лицима која су у време доношења одлуке из става 1. овог члана законито боравила у Републици Србији, али им је право на боравак истекло пре престанка разлога за пружање привремене заштите, ако су испуњени други законом прописани услови.

Канцеларија за азил врши регистрацију лица под привременом заштитом применом мера из члана 24. став 1. тач. 1), 2) и 3) овог закона.

Канцеларија за азил доноси појединачна решења о додељивању привремене заштите, у складу са одлуком из става 1. овог члана.

Привремена заштита је изузетна мера и може трајати најдуже годину дана, а уколико разлози за привремену заштиту и даље постоје, може се продужити.

Странци којима је додељена привремена заштита имају право да поднесу захтев за азил.

Престанак привремене заштите

Члан 37.

Привремена заштита престаје протеком рока за који је одобрена, или престанком разлога због којих је одобрена, о чему одлуку доноси Влада.

Без обзира на став 1. овог члана, привремена заштита може престати странцу на основу одлуке Канцеларије за азил, кад се утврди да у односу на њега постоје разлози због којих се може ускратити право на уточиште.

Права и обавезе странаца којима је одобрена привремена заштита

Члан 38.

Странац коме је одобрена привремена заштита има право на:

- 1) боравак до периода важења привремене заштите;
- 2) исправу која потврђује његов статус и право боравка;
- 3) здравствену заштиту у складу са прописима којима је уређена здравствена заштита странаца;
- 4) бесплатно основно и средње образовање у државним школама у складу са посебним прописом;
- 5) правну помоћ под условима прописаним за лица која траже азил;
- 6) слободу вероисповести, под истим условима као држављани Републике Србије;
- 7) смештај, у складу са посебним прописом;
- 8) приступачан смештај особама са инвалидитетом.

Странац коме је одобрена привремена заштита изједначен је у погледу обавеза са лицима којима је признато право на уточиште.

VI. ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА И ОБАВЕЗА ЛИЦА КОЈА ТРАЖЕ АЗИЛ, ИЗБЕГЛИЦА И ЛИЦА КОЈИМА ЈЕ ДОДЕЉЕНА СУБСИДИЈАРНА ЗАШТИТА

Право на боравак у Републици Србији, смештај и основне животне услове

Члан 39.

За време трајања поступка лице које тражи азил има право да борави у Републици Србији и за то време, уколико је потребно, има право на смештај у Центру за азил.

Приликом пријема у Центар за азил сва лица која траже азил се здравствено прегледају на начин утврђен прописом који доноси министар надлежан за здравље.

У Центру за азил лицима која траже азил обезбеђују се поред смештаја и основни животни услови: одећа, храна, новчана помоћ и други услови, у складу са посебним прописима и начелима поступка азила.

Кад лице које тражи азил поседује сопствена финансијска средства или су му средства обезбеђена на други начин, обавезан је да учествује у сношењу трошкова смештаја у Центру за азил, а на његов захтев, ако не постоје разлози за ограничење кретања из члана 51. овог закона, Канцеларија за азил ће му одобрити боравак ван Центра за азил.

Здравствена заштита

Члан 40.

Лице које тражи азил и лице коме је одобрен азил у Републици Србији имају једнака права на здравствену заштиту, у складу са прописима којима је уређена здравствена заштита странаца.

Право на бесплатно основно и средње образовање и право на социјалну помоћ

Члан 41.

Лице које тражи азил и лице коме је одобрен азил има право на бесплатно основно и средње образовање и право на социјалну помоћ, у складу са посебним прописом.

Прописе о социјалној помоћи за лица која траже, односно којима је одобрен азил доноси министар надлежан за социјалну политику.

Права избеглица једнака правима држављана Републике Србије

Члан 42.

Лица којима је признато право на уточиште у Републици Србији имају једнака права као држављани Републике Србије у погледу права на заштиту интелектуалне својине, слободан приступ судовима, правну помоћ, ослобођење од плаћања судских и других трошкова пред државним органима и права на слободу вероисповести.

Права избеглица једнака правима стално настањених странаца

Члан 43.

Лица којима је признато право на уточиште у Републици Србији имају једнака права као стално настањени странци у погледу права на рад и права по основу рада, предузетништва, права на стално настањење и слободу кретања, права на покретну и непокретну имовину, као и права на удруживање.

Право избеглица на смештај

Члан 44.

Лицима којима је признато право на уточиште или субсидијарна заштита смештај се обезбеђује према могућностима Републике Србије, а најдуже једну годину од коначног решења којим му је признат статус.

Под смештајем у смислу става 1. овог члана подразумева се давање одређеног стамбеног простора на коришћење, или давање новчане помоћи потребне за стамбено збрињавање.

Ослобођење од реципроцитета

Члан 45.

Након три године боравка у Републици Србији од признавања права на уточиште, избеглица ће бити ослобођен евентуалних мера реципроцитета у погледу права која му на основу закона припадају.

Интеграција избеглица

Члан 46.

Република Србија ће у оквиру својих могућности обезбедити услове за укључивање избеглица у друштвени, културни и привредни живот, као и да омогући натурализацију избеглица.

Посебне обавезе лица које тражи азил

Члан 47.

Лице које тражи азил обавезно је:

1) да се придржава мера ограничења кретања из члана 52. овог закона, ако су одређене;

2) да о свакој промени адресе писменим путем обавести Канцеларију за азил, у року од три дана од промене адресе;

3) да се придржава кућног реда, ако је смештено у Центар за азил;

4) да се одазива на позиве и сарађује са Канцеларијом за азил и другим надлежним органима у свим фазама поступка азила;

5) да овлашћеном службенику преда своја идентификациона документа, путну исправу и друга документа која могу бити од значаја за његову идентификацију;

6) да сарађује са овлашћеним службеницима приликом његове регистрације и здравственог прегледа;

7) да остане на територији Републике Србије до окончања поступка за добијање азила;

8) да напусти Центар за азил по доношењу коначне одлуке о захтеву за азил.

О непоштовању обавеза из става 1. тач. 3) и 8) овог члана, овлашћени службеник Центра за азил обавештава Канцеларију за азил ради предузимања мера из њене надлежности.

VII. СПАЈАЊЕ ПОРОДИЦЕ

Право на спајање породице лица коме је признато право на уточиште

Члан 48.

Лице коме је признато право на уточиште има право на спајање са члановима своје породице.

На захтев лица из става 1. овог члана, Канцеларија за азил ће и члану његове породице који се налази ван територије Републике Србије, признати право на уточиште, уколико не постоје законом прописани разлози за ускраћивање тог статуса.

Право на спајање породице лица коме је додељена субсидијарна заштита

Члан 49.

Лице коме је додељена субсидијарна заштита, има право на спајање породице у складу са прописима којима је уређено кретање и боравак странаца.

Спајање породице лица коме је додељена привремена заштита

Члан 50.

Надлежни орган може у оправданим случајевима дозволити спајање породице и доделити привремену заштиту и члановима породице лица које ужива привремену заштиту у Републици Србији.

VIII. ОГРАНИЧЕЊЕ КРЕТАЊА

Разлози за ограничење кретања

Члан 51.

Кретање лица које тражи азил може се ограничити решењем Канцеларије за азил, када је то неопходно ради:

- 1) утврђивања идентитета;
- 2) обезбеђивања присуства странца у поступку азила, у случају кад се основано може претпоставити да је захтев поднет у циљу избегавања депортације, или кад без присуства странца није могуће утврдити друге битне чињенице на којима је захтев за азил заснован;
- 3) заштите безбедности земље и јавног поретка у складу са законом.

Мере ограничења кретања

Члан 52.

Ограничење кретања се спроводи:

1) одређивањем боравака у Прихватилишту за странце под појачаним полицијским надзором;

2) забраном напуштања Центра за азил, одређене адресе, односно одређеног подручја.

Ограничење кретања траје док постоје разлози из члана 51. овог закона, а најдуже три месеца.

Изузетно, кад је ограничење кретања одређено због разлога из члана 51. тач. 2) и 3) овог закона, ограничење кретања се може продужити за још три месеца.

О жалби на одлуку којом је изречена, односно продужена мера из става 1. тачка 1) овог члана, одлучује надлежни окружни суд.

На поступак одлучивања по жалби из става 4. овог члана сходно се примењује одредба члана 53. Закона о полицији ("Службени гласник РС", број 101/05).

Жалба на одлуку о ограничењу кретања не одлаже извршење.

Непоштовање ограничења кретања

Члан 53.

Лицу које тражи азил може се одредити боравак у Прихватилишту за странце уколико прекрши забрану из члана 52. став 1. тачка 2) овог закона.

IX. ПРЕСТАНАК АЗИЛА И УДАЉЕЊЕ СТРАНЦА

Престанак права на уточиште

Члан 54.

Право на уточиште престаје из следећих разлога :

1) ако лице својом вољом поново ужива заштиту државе порекла;

2) ако је лице својом вољом поново стекло држављанство које је раније изгубило;

3) ако је лице стекло ново држављанство и тиме ужива заштиту нове државе;

4) ако се лице својом вољом вратило у земљу коју је напустило или ван које је остало из страха од прогона или злостављања, или

5) ако лице више не може да одбије заштиту своје државе порекла, јер су престале околности у вези са којима му је додељена заштита.

Престанак заштите у складу са одредбама става 1. тачка 5. овог члана неће се примењивати на лице које одбија да користи заштиту своје државе порекла, јер је у могућности да се позове на уверљиве разлоге везане за прогањање или злостављање у прошлости.

Укидање одлуке о давању азила

Члан 55.

Канцеларија за азил ће по службеној дужности укинути одлуку о давању азила ако се утврди да постоје разлози из члана 54. овог закона, као и у другом законом утврђеним случајевима.

Престанак азила поништавањем одлуке о давању азила

Члан 56.

Канцеларија за азил ће по службеној дужности поништити одлуку о давању азила ако се накнадно утврди:

1) да је одлука о давању азила донета на основу неистинито презентираних чињеница или прикривању чињеница од стране лица које тражи азил и да због тога у тренутку подношења захтева за азил није испуњавао услове за добијање азила, и

2) да постоје разлози због којих би му, на основу закона, право на уточиште било ускраћено, да су били познати у тренутку подношења захтева за азил.

Удаљење странца

Члан 57.

Странац чији је захтев за азил одбијен или одбачен, или је одлучено да се поступак обустави, а који не борави по другом основу у земљи, дужан је да напусти Републику Србију у року који је одређен том одлуком.

Рок у коме је странац дужан да напусти Републику Србију не може бити дужи од 15 дана од дана пријема коначне одлуке из става 1. овог члана.

Уколико странац у остављеном року не напусти Републику Србију добровољно, као и у случају из члана 25. став 3. овог закона, биће принудно удаљен у складу са одредбама закона који уређује кретање и боравак странаца.

До удаљења из Републике Србије, странац из става 3. овог члана може бити смештен у Прихватилиште за странце.

Х. ИСПРАВЕ

Врсте исправа

Члан 58.

Министарство унутрашњих послова ће лицу које је изразило намеру да тражи или је поднело захтев за азил и лицу коме је одобрен азил издати следеће исправе:

- 1) Потврду за лице које је изразило намеру да тражи азил;
- 2) Личну карту за лице које тражи азил;
- 3) Личну карту за лице коме је одобрен азил и
- 4) Путну исправу за избеглице.

Лице коме је издата исправа из става 1. тач. 1), 2) и 3) овог члана, дужно је да је носи са собом и покаже на захтев овлашћеног службеног лица.

Садржину и изглед образаца исправа из става 1. овог члана прописује министар.

Потврда за лице које је изразило намеру да тражи азил

Члан 59.

Потврда за лице које је изразило намеру да тражи азил издаје се на прописаном обрасцу који не може да служи као идентификациони документ.

Потврда се издаје и члановима породице који су са лицем које је изразило намеру да тражи азил.

Лична карта за лице које тражи азил

Члан 60.

Након регистрације, Канцеларија за азил на прописаном обрасцу, издаје странцу личну карту за лице које тражи азил која служи као идентификациони документ и као дозвола боравка у Републици Србији, до окончања поступка азила.

У личној карти за лице које тражи азил посебно се назначавача да ли је странац поднео захтев за азил.

Лична карта из става 1. овог члана издаје се и члану породице који је са лицем које тражи азил.

Лична карта за лице коме је одобрен азил

Члан 61.

Лицу старијем од 15 година коме је одобрен азил у Републици Србији, Канцеларија за азил издаје личну карту на прописаном обрасцу.

Лицу коме је признато право на уточиште лична карта се издаје са роком важења од 5 година, а лицу коме је додељена субсидијарна или привремена заштита, са роком важења од 1 године.

Путна исправа за избеглице

Члан 62.

На захтев лица старијег од 18 година коме је признато право на уточиште у Републици Србији, Канцеларија за азил издаје путну исправу на прописаном обрасцу, са роком важења од 2 године, у складу са законом.

У изузетним случајевима хуманитарне природе, путна исправа из става 1. овог члана издаје се и лицима под субсидијарном заштитом која не поседују националну путну исправу, са роком важења до 1 године.

Враћање исправе

Члан 63.

Исправе из члана 58. став 1. тач. 2), 3) и 4) морају се вратити Канцеларији за азил, по окончању поступка, укидању статуса или у случају замене због дотрајалости или оштећења.

XI. ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 64.

Министарство унутрашњих послова води евиденције о:

- 1) регистрованим лицима;
- 2) лицима која траже азил у Републици Србији;
- 3) лицима којима је признато право на уточиште или им је додељена субвенциона заштита;
- 4) лицима којима је додељена привремена заштита;
- 5) лицима којима је ограничено кретање у смислу чл. 51. и 52. овог закона;
- 6) привремено задржаним страним исправама и
- 7) исправама издатим на основу овог закона.

Комесаријат за избеглице води евиденције о лицима смештеним у Центру за азил.

Начин вођења и садржину евиденција из става 1. овог члана прописује министар, а евиденције из става 2. овог члана државни службеник на положају који руководи Комесаријатом за избеглице.

Подаци о лицима из ст. 1. и 2. овог члана прикупљају се, користе и чувају у складу са прописима којима је уређена заштита података о личности.

XII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 65.

Одредбе овог закона тумаче се у складу са Женевском конвенцијом, Протоколом и општеприхваћеним правилима међународног права.

Члан 66.

У року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона Влада ће именовати председника и чланове Комисије за азил из члана 20. овог закона.

Влада ће у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона утврдити листу сигурних држава из члана 2. овог закона.

Члан 67.

У року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона:

1) министар надлежан за унутрашње послове донеће прописе о садржини и изгледу образаца захтева за азил и исправа из члана 58. овог закона, начину евидентирања и регистрације лица која траже азил из чл. 23. и 24. овог закона и начину вођења и садржини евиденција из члана 64. овог закона;

2) државни службеник на положају који руководи Комесаријатом за избеглице донеће акт о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Центру за азил и прописе о условима смештаја, кућном реду, обезбеђивању основних животних услова и евиденцији лица смештених у Центру за азил;

3) министар надлежан за социјалну политику донеће прописе о социјалној помоћи за лица која траже, односно којима је одобрен азил;

4) министар надлежан за здравље донеће пропис о здравственим прегледима из члана 39. став 2. овог закона, који се обављају приликом пријема у Центар за азил.

Члан 68.

Даном почетка примене овог закона престају да важе Закон о азилу ("Службени лист СЦГ", број 12/05) и одредбе чл. 44. до 60. Закона о кретању и боравку странаца ("Службени лист СФРЈ", бр. 56/80, 53/85, 30/89, 26/90, 53/91 и "Службени лист СРЈ", број 68/02).

Члан 69.

Поступци азила започети пре почетка примене овог закона окончаће се према одредбама овог закона.

Члан 70.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а примењује се од 1. априла 2008. године.